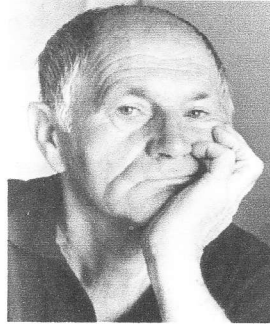

Bohumil Hrabal

Bohumil Hrabal rozený **Kylián** (28. března 1914 Brno – 3. února 1997 Praha) byl český prozaik, jeden z nejvýznamnějších a nejosobitějších spisovatelů druhé poloviny 20. století. Stal se nepřekladanějším českým autorem 20. století.

Životopis

Mládí

Bohumil Hrabal se narodil v Brně-Židenicích (Balbínova ul. 47, pamětní deska) svobodné matce Marii Kyliánové a důstojníkovi rakouské armády Bohumilu Blehovi, který se ovšem k otcovství nehlásil,^[2] proto byl pokřtěn pod jménem Bohumil František Kilián.^[2] Do třech let žil u prarodičů v Brně. Matka pracovala jako pomocná účetní v městském pivovaru v Polné, kde se seznámila se svým budoucím manželem, hlavním účetním Františkem Hrabalem (předobraz literární postavy *Francina*),^[2] za kterého se provdala v děkanském chrámu v Polné dne 7. února 1916. 26. prosince^[1] téhož roku dal František Hrabal písemný souhlas s tím, aby syn jeho ženy, Bohumil, mohl užívat jeho jméno. 25. září se narodil Hrabalův nevlastní bratr, Břetislav Josef. Oba rodiče se aktivně věnovali divadlu, kde se objevil i malý Bohumil, když 16. května 1918 hrál v Jiráskově Vojnarce.^[1] V srpnu 1919 se čtyřčlenná rodina přestěhovala do Nymburka.

Po maturitě na reálce, kterou s obtížemi dokončil, neboť několikrát propadl,^[1] studoval Hrabal na právnické fakultě Univerzity Karlovy v Praze, navštěvoval však rovněž přednášky z dějin literatury, umění a filosofie. Vinou uzavření vysokých škol v období okupace mohl svá studia dokončit až v roce 1946. Během války pracoval jako železniční dělník a výpravčí v Kostomlatech, což se odrazilo i v jeho literární tvorbě. Vystřídal i profese jako pojišťovací agent, obchodní cestující, od roku 1949 brigádník v kladenských ocelárnách a po těžkém úrazu pracoval v libeňských sběrných surovinách jako balič starého papíru. Později pracoval jako kulisák. Nemalou část svého života (1950-1973) prožil v pražské Libni – v ulici Na Hrázi 326/24. Dům byl zbourán, malířka Svatošová v těchto místech (u východu ze stanice metra Palmovka) ovšem vyzdobila stěnu na hrabalovské téma. V roce 1965 si manželé Hrabalovi koupili v Kersku u Nymburka na parcele č. 0274 chatu.

Spisovatel

Spisovatelem z povolání se stal teprve v roce 1963. V roce 1965 se stal členem Svazu československých spisovatelů a redakční rady Literárních novin.^[1] Po roce 1970 nesměl několik let oficiálně publikovat, psal tedy do samizdatových a exilových periodik. V roce 1973 se přestěhoval ze staré Libně do družstevního bytu v panelovém domě v Kobylisích na sídlišti Sokolniky (Košťálkova, též Jodasova, 1105). Roku 1975 uveřejnil v časopise *Tvorba* krátké sebekritické prohlášení, na jehož základě mu bylo částečně a pod dohledem cenzury opět umožněno publikovat. Řada jeho děl vycházela v nakladatelství Pražská imaginace, vydávajícím Hrabala samizdatem od roku 1985. Totéž nakladatelství vydalo pod editorským dohledem Václava Kadlece v letech 1991–1997 Sebrané spisy Bohumila Hrabala v 19 svazcích.

V r. 1956 Hrabal se oženil s Eliškou Plevovou (říkal jí Pipsi) na zámečku v Praze - Libni.

Hrabal se znal s Jiřím Kolářem, obdivoval svérázného a předčasně zesnulého malíře, grafika a průmyslového výtvarníka Vladimíra Boudníka a přátelil se s filosofem Egonem Bondym. Hrabalovy knihy byly mnohokrát úspěšně zfilmovány a obdržel také spoustu nakladatelských cen.

Často navštěvoval hospodu U Zlatého tygra (Husova ul.), kde se v roce 1994 setkal s Václavem Havlem a americkým prezidentem Billeem Clintonem.

Hrabal zemřel v roce 1997 v Praze po pádu z okna v pátém patře Ortopedické kliniky nemocnice na Bulovce, ve které se léčil.

Byl pohřben v rodinném hrobě na hřbitově v Hradištku. Ve stejném hrobě byli pohřbeni také jeho matka "Maryška", nevlastní otec "Francin", strýc "Pepin", žena "Pipsi" a bratr "Slávek". Byl uložen v těžké dubové rakvi s nápisem PIVOVAR POLNÁ, jak si přál.

Ocenění

Za své dílo byl několikrát oceněn, za román *Příliš hlučná samota* získal italskou literární cenu *Premio Elba – Raffaello Brignetti*, maďarskou cenu I. Bethlena, za knihu *Obsluhoval jsem anglického krále* Národní cenu České republiky, francouzské vyznamenání *Officier de l'ordre des arts et des lettres* (Rytíř umění a písemnictví), za anglické vydání *Příliš hlučné samoty* obdržel cenu Georgie Theinera a cenu Jaroslava Seiferta za trilogii *Svatby v domě*, *Vita nuova*, *Proluky* ad.

9. května 1996 jej jmenovali doktorem honoris causa na univerzitě v Padově. Téhož roku získal z rukou Václava Havla medaili „Za zásluhy“.

Dílo

V jeho díle je jasný prvek autobiografičnosti, protože hojně čerpal z autentických životních zkušeností, které s nevšední uměleckou imaginací a fantazií transformoval do svébytné grotesknosti, nadsázky a komična, někdy poznamenaných i skepsí a černým humorem. Vytvořil literární díla triviální i vysoce kultivovaná, v nichž se nevyhýbal ani slangu a poetismům. V pozdních prózách nechal zaznít i silné melancholické tóny (nikoliv však

depresivní). Jeho dílo je také velmi populární i v zahraničí, bylo přeloženo do více než 28 jazyků.

- V roce 1956 vyšly (jako příloha časopisu Zprávy Spolku českých bibliofilů) *Hovory lidí* a několik dalších povídek.
- *Ztracená ulička*, 1948
- *Hovory lidí*, 1956 – dvě povídky, vyšlo ve Spolku českých bibliofilů
- *Skřivánek na niti*, 1959 (připraveno k vydání, které se neuskutečnilo)
- *Perlička na dně*, 1963 – sbírka povídek
- *Pábitelé*, 1964 – sbírka povídek; *Pábiteli* nazýval osobité vypravěče zvláštním způsobem milující život, kteří se navenek zdají obhroublí; v jejich vyprávění (která Hrabal nazýval *pábení*) jsou prvky poetismu i surrealismu; sám Hrabal byl svého druhu pábitel
- *Ostře sledované vlaky*, 1964 – novela s tématem okupace, zfilmováno (film oceněn Oscarem)
- *Taneční hodiny pro starší a pokročilé*, 1964 – novela skládající se z jedné nekonečné věty, literární experiment; v Česku dosáhla nákladu kolem půl milionu výtisků
- *Inzerát na dům, ve kterém už nechci bydlet*, 1965 — 1969 zfilmováno Jiřím Menzelem jako *Skřivánci na niti*, ale okamžitě putovalo „do trezoru“
- *Kopretina*, 1965
- *Automat Svět*, 1966 – výbor z již dříve vydaných povídek
- *Bohumil Hrabal uvádí...*, 1967 – antologie jeho oblíbených autorů
- *Toto město je ve společné péči obyvatel*, 1967 – textová koláž k fotografiím, někdy též pod názvem *Toto město je ve společné péči nájemníků*
- *Morytáty a legendy*, 1968
- *Domácí úkoly*, 1970
- *Poupata*, 1970 básně a povídky, náklad byl zničen ve skladech.
- *Něžný barbar*, 1973
- trilogie *Městečko u vody* (vzpomínková próza):
 - o *Postřižiny*, 1976 – vzpomínková próza
 - o *Krasosmutnění*, 1979
 - o *Harlekýnovy milióny*, 1981
- *Bambini di Praga*, 1978
- *Městečko, kde se zastavil čas*, 1978 – vzpomínková próza
- *Každý den zázrak*, 1979
- *Slavnosti sněženek*, 1978 – povídky
- *Obsluhoval jsem anglického krále*, (1971), 1980 vydáno v cizině, 1982 v Jazzové sekci, oficiálně až 1989, zfilmováno
- *Příliš hlučná samota*, 1980
- *Kluby poezie*, 1981
- *Něžný barbar*, (1981), v Čechách až 1991
- *Domácí úkoly z pilnosti*, 1982
- *Listování ve stínech grafických listů*, 1983
- *Domácí úkoly z poetiky*, 1984
- *Vita nuova*, 1986 problém česko-německých vztahů
- *Život bez smokingu*, 1986
- *Proluky*, (1987) v Čechách až v r. 1991
- *Svatby v domě*, (1987) v Čechách až 1991 – autobiografická próza
- *Chcete vidět zlatou Prahu?*, 1989

- *Klíčky na kapesníku, 1989*

PRACOVNÍ LIST

Bohumil Hrabal Obsluhoval jsem anglického krále

Výňatek
Umělecký text

A tady, v hotelu Tichota, jsem taky poznal, že kdo vymyslel, že práce šlechtí člověka, to že nikdo jiný nebyl než ti, kteří tady celou noc pili a jedli s krásnými slečnami na kolenou, ti bohatí, kteří dovedli být šťastni jako malé děti a já jsem si myslel, že bohatí lidé jsou proletí nebo co, že chaloupky a světničky a kyselo a brambory dávají lidem pocit štěstí a blaha, že bohatství je nějaký prokletý...ale jak se zdá, i tohle camrání o tom, jak je šťastno v chaloupkách, i to vymysleli ti naši hosté, kterým bylo jedno, kolik za noc utratili, kteří rozhazovali bankovky na všechny světové strany a dělalo jim to dobře...nikdy jsem neviděl tak šťastné mužské jako ty bohaté průmyslníky a továrníky...

Výňatek
Neumělecký text

Nečekaně je tak pointou celé této pikareskní historie Hrabalovo spisovatelské krédo. Životní příběh jednoho outsidera dostává smysl už tím, že byl zaznamenán. Vyprávění je důležitější než vypravěč a má svou vlastní etiku: je vždy obrazem nějaké pravdy. Otázka, kdo nám ten příběh vlastně vyprávěl (byl to dobrý či špatný člověk? vinný či nevinný? hloupý či moudrý?), v této perspektivě ztrácí na významu.

(Jiří Pelikán – B. Hrabal v literatuře)

STRUKTURA ÚSTNÍ ZKOUŠKY

1. charakteristika uměleckého textu (s využitím vědomostí získaných přečtením celého díla a s orientačním zasazením do literárněhistorického kontextu)
 - charakterizovat postavy, které známe z celého rámce díla, jež by mohly vystupovat v tomto výňatku
 - určit prostředí, v němž se odehrává děj výňatku
 - charakterizovat výstavbu textu
 - charakterizovat slovní zásobu výňatku

- zasadit orientačně tvorbu B. Hrabala do kontextu české a světové literatury

2. charakteristika neuměleckého textu

- posoudit souvislost mezi oběma výňatky
- postihnout účel textu, tvrzení zdůvodnit
- charakterizovat výstavbu textu
- charakterizovat slovní zásobu výňatku

1. charakteristika uměleckého textu

(s využitím vědomostí přečtením celého díla a s orientačním zasazením do literárněhistorického kontextu)

- Je to příběh jednoho obyčejného života, hlavní hrdina sám vypráví o svých prožitcích a životních peripetích. Dílo je filosofickou výpovědí o zmoudření, o jednom zpackaném, ale zároveň neskutečně bohatém lidském životě. V životním příběhu hlavního hrdiny se odrážejí zlomové okamžiky evropských dějin 20. století. Děj se odehrává od doby okupace, přes druhou světovou válku a končí kolem roku 1948.

- **Charakterizovat postavy, které známe z celého rámce díla, jež by mohly vystupovat v tomto výňatku.**
 - Hlavní hrdina, číšník Jan Dítě se narodí s podstatným fyzickým handicapem (je malý a vypadá jako dítě), má z toho komplex. Zoufale se snaží přizpůsobit společenským poměrům bez ohledu na morální hlediska. V závěru se jeho uvažování obrátí a on nachází smysl života v prosté existenci a je smířen se svým osudem i se svou minulostí.
 - Vrchní Zdeněk - lidumil, který Dítě v hotelu zaučoval jako číšníka, a po únorovém převratu se stane významným politickým činitelem.
 - Šéf hotelu Tichota, pedant na kolečkovém křesle, který neustále pískal na píšťalku a rozdával rozkazy.

- **Určit prostředí, v němž se odehrává děj výňatku.**

- Hotel Tichota v Praze, kde se setkávají bohatí průmyslníci a továrníci

- **Charakterizovat výstavbu textu.**

- Horizontální členění: text je v jediném odstavci, ve kterém je shoda mezi obsahovým a formálním členěním.

- Vertikální členění: s výjimkou dvou písmen je celý text psán malými písmeny tzv. minuskami.

Typ písma – antikva (stojaté písmo) psané polotučně.

V textu použity grafické prostředky - interpunkční znaménka (...) odpovídající pauzám v textu.

- **Charakterizovat slovní zásobu výňatku.**

- použita slova neutrální i příznaková
- knižní výrazy – *jak je šťastno v chaloupkách*
- převážně hovorová slova
- nespisovné slovo – dialektismus (nářeční) - *kyselo*
- zhrubělé slovo - dyfenismus - *camráni*

- **Zasadit orientačně tvorbu B. Hrabala do kontextu české a světové literatury.**

- Na počátku 60. let, v době plné nadějí ve svobodný vývoj, se objevilo velké množství výrazných literárních tváří. Jejich význam sahá do současnosti a je stále aktuální, neboť u řady z nich je stále ještě ve vývoji.

- Největší osobností poválečné české prózy byl Bohumil Hrabal.

Na konci 60. let 20. století byla Evropa rozdělena v důsledku 2. světové války na dva nesmířitelné tábory: **kapitalistický** a **socialistický**. Socialistické státy byly ovládány Sovětským svazem a svůj režim udržovaly pomocí silně represivního aparátu. Společnost v Československu byla řízena komunistickou stranou, která řídila stát jak politicky, tak ekonomicky. V celé Evropě i ve světě ale docházelo k mírným změnám, celá 60. léta probíhala ve znamení uvolňování napětí, vznikaly nové kulturní impulsy (např.

hudební skupiny Beatles a Rolling Stones, v Československu vznikly divadla malých forem (Semafor, Divadlo Na zábradlí, Činoherní klub ...). Alexander Dubček se stal generálním tajemníkem KSČ.

22. března 1968 A. Novotný rezignoval na funkci prezidenta státu, byl nahrazen Ludvíkem Svobodou. Okupaci Československa spojeneckými vojsky 21. srpna 1968 v podstatě skončil proces, kterému se začalo říkat **Pražské jaro**. Následovalo období, ve kterém se postupně dostali k moci politici, kteří poté zahájili tzv. **normalizaci**. Tím byly jakékoli pokusy o změnu politického systému v republice na dlouhých 20 let potlačeny.

2. Charakteristika neuměleckého textu.

- **Posoudit souvislost mezi oběma výňatky.**
 - Oba výňatky hovoří o díle Bohumila Hrabala „Obsluhoval jsem anglického krále“.
 - V uměleckém výňatku je vypravěčem hlavní hrdina příběhu Jan Dítě.
 - V neuměleckém výňatku je zmíněno, co bylo smyslem díla s uplatněním autorova přesvědčení.
- **Postihnout účel textu, tvrzení zdůvodnit.**
 - Objasnit čtenáři co autor díla zamýšlel jeho napsáním. Nemluví se zde o vlastním ději díla, ale o tom, co bylo autorovým záměrem. Výňatek je recenze na Hrabalovo dílo.
- **Charakterizovat výstavbu textu.**
 - Horizontální členění: odstavec s jedním tématem – charakteristika Hrabalova díla. Jedná se o závěr recenze se shrnutím informací o popisovaném tématu.
 - Vertikální členění: posttext - (Jiří Pelikán- B. Hrabal v literatuře).
Typ písma – antikva (stojaté písmo) psané polotučně.
- **Charakterizovat slovní zásobu výňatku.**
 - použita spisovná slova – odborné termíny a cizí slova:
 - pointa (vtipný, překvapivý závěr)
 - pikareskní (šibalský)
 - krédo (přesvědčení, souhrn názorů)
 - outsider (nevýznamný člověk, s kterým se nepočítá)
 - slova opačného významu – antonyma:
 - vinný x nevinný
 - hloupý x moudrý
 - dobrý x špatný

Miloslav Štorm - *Obsluhoval jsem anglického krále*

Tvorba: česká

Literární druh: próza

První vydání: 1980 / v samizdatu 1976/

20. století

Literární žánr: román

Kulturní směr: česká literatura 2. poloviny 20. stol.

Místo děje: se odehrává střídavě na malém nejmenovaném městečku, v Praze a pohraničí v období od začátku do konce druhé světové války

Obecná charakteristika díla:

Tématem Hrabalova slavného románu je životní dráha číšníka, později hoteliéra a nakonec cestáře v době politických zvratů první půle dvacátého století. Mnohokrát v životě pocítí, že jím druzí opovrhují pro malý vzrůst, pro sympatie k Němcům, pro jeho češství, proto, že má původ odloženého dítěte, i pro osobitou životní filozofii. Nikdy však nezatrpkne, neoplácí nenávistí, nemstí se. Touží po bohatství a uznání ve své profesi, touží po milující ženě - ale dostává se mu jich jen krátce. Není uznán ani jako úřadník, ani jako milionář...

Hlavní postavy:

Jan Dítě - pikolík, vypravěč a hlavní hrdina

Slečna Liza - Němka s níž splodí debilního syna Siegfrida

Vrchní Skřivánek

Obsah:

Děj této novely začíná před a končí po válce. Hlavním hrdinou a vypravěčem je číšník Jan Dítě. Vypráví o svém dětství, o komplexu z malé výuky i svého jména Dítě. Jeho celoživotním cílem je stát se úspěšným, uznávaným a bohatým. Na začátku své "kariéry" je prodávčem párků na nádraží, kde už jaksí nestihne vyhrabat drobné, aby je vrátil za bankovky...šetří. Jeho dalším stanovištěm se stává průměrný hotel, ve kterém pracuje. Svě vydělané a pečlivě nahromaděné peníze utrácí pak jednou týdně v místním veřejném domě "U Rajských". Seznamuje se tu s mnoha obchodními cestujícími a získává mezi nimi i jednoho dobrého přítele. Po nešťastné události, kdy polil jednu slečnu od Rajských, která za nim přišla na návštěvu. A právě ten pan cestující mu napiše doporučení do jiného hotelu. A tak se Jan vydává na své nové pracovní místo. Je udiven pompézností a noblesou hotelu, který vypadá, že ani není skutečný. Jak se později dovídá, hotel pracuje hlavně v noci, kdy tajně přijíždí auta vysokých státních úředníků - mezi nimi i prezidenti, velvyslanci a obchodníci. Hostinský, obézní muž na kolečkovém křesle s "očima všude", zaměstnává i jednoho bývalého trestance - vraha, ze kterého dostane strach, a proto raději odchází do jiného hotelu. Tam nejdříve zastává podřadné funkce, ale po neštěstí s číšníkem se stává hlavním číšníkem. Velice si váží vrchního Skřivánka, který se neustále chlubí tím, že obsluhoval anglického krále. V tomto významném hotelu se konala významná slavnost a byla tu delegace z Habeše a jemu se poštěstilo obsluhovat habešského císaře, za což dostal řád. Po slavnosti byl obviněn z krádeže zlaté lžičky. Pocituje i nelibost vůči své osobě, protože se začal učit německý jazyk. Seznamuje se s německou učitelkou tělocviku a zamiluje se. Je propuštěn z hotelu. Jeho přítelkyně se stává aktivní ve fašistickém hnutí a on je pouze trpěn jako její "přívěšek". Je vyšetřován komisí pro čistotu rasy, zda je schopen počít dítě s "čistou arijskou ženou". Později si své chování velmi vyčítá a snaží se nějakým způsobem zapojit do odboje. Po omylu, kdy byl považován za špiona, je uvězněn a týrán v táboře. Nebyl tam, ale dlouho a byl propuštěn. S ženou, která později umírá ve válece, se jim narodí retardované dítě. Před smrtí mu jeho žena (Liza) předá kufřík se zabavenými cennými známkami. Po konci války je prodává a stává se milionářem. Zdálo by se, že se jeho sen už splnil a dosáhl všeho co si přál, ale nebylo tomu tak. Přál si být nejenom bohatý, ale i uznávaný. Kupuje si starý lom, ve kterém si zřizuje unikátní hotel. Ten prosperuje a vydělá mu milióny. Stává se z něj vážený a uznávaný člověk. Po únoru 1948 mu hotel vezmou a umístí ho do tábora s ostatními bývalými boháči. Potká se tady i s ostatními hoteliéry, kteří jim však opovrhují. V závěru knihy pracuje jako cestář v horách, odkud je poslán do vězení. Zde uvažuje o svém životě. To vše se dozvídáme z vyprávění Jana Dítěte, který po propuštění z patnáctiletého vězení odchází na Šumavu, aby tam spravoval cesty. Dostane tam i dům po odsunutých Němcích, bývalou hospodu.

Struktura díla:

Příběh je rozdělen do pěti kapitol, každá začíná větou „Dávejte pozor, co vám teďka řeknu“ a končí „Stačí vám to? Tím dneška končím“ Tímto jednoduchým způsobem je dána základní stylová poloha, která drží dějovou linii pohromadě - jde o vyprávění, ještě přesněji: povídkání. V díle je použito velké množství prvků obecné češtiny, slangů a profesní mlávy. Má zřetelnou dějovou linii a promyšlenou soustavu symbolů, metafor a podobností.

tualizace (vlastní názor) : ... sláva a peníze nejsou v životě to nejdůležitější.

pracovní námět:

ský film - Obsluhoval jsem anglického krále - 2006 režie Jiří Menzel (I.Barnev, O.Kaiser, M.Labuda, M. Huba)

eská próza po roce 1945 se dělí do následujících období:

1. po skončení 2. světové války – převažuje próza s válečnými náměty;
2. 50. léta – dochází k rozmachu společenského (budovatelského) románu a rozsáhlého historického románu
3. od 2. poloviny 50. let začíná nabývat na významu psychologický román
4. v 60. letech dochází k tzv. kondenzaci (zhušťování) příběhu a omezování rozsahu próz, objevují se vzpomínkové prózy
5. 70. a 80. léta přináší výrazné rozvrstvení a rozčlenění prózy z hlediska ideologického na:
 - oficiální
 - ineditní
 - exilovou,ale objevují se i nové typy hrdinů, např. lidé na okraji, malý český člověk, dezorientované mládí...
6. v polistopadové próze (90. léta) je oficiálně vydávána exilová a samizdatová literatura, objevují se výrazné linie experimentální a vypravěčské prózy.

a počátku 60. let, v době plné nadějí ve svobodný vývoj, se objevilo velké množství výrazných literárních tváří. Jejich význam přesahuje do současnosti a je stále aktuální, neboť u řady z nich je stále ještě ve vývoji. Největší osobností poválečné české prózy byl Bohumil Hrabal.

istorické pozadí tvorby Bohumila Hrabala:

a konci 60. let 20. století byla Evropa rozdělena v důsledku 2. světové války na dva nesmiřitelné tábory: **kapitalistický (imperialistický)** a **socialistický**. Socialistické státy byly ovládnuty Sovětským svazem a svůj režim udržovaly pomocí silně represivního aparátu. Společnost v Československu byla řízena komunistickou stranou, která řídila stát jak politicky, tak ekonomicky.

celé Evropě i ve světě ale docházelo k mírným změnám, celá 60. léta probíhala ve znamení uvolňování napětí, mizely nové kulturní impulsy (např. hudební skupiny Beatles a Rokytníci, v Československu vznikly divadla malých forem (Semafor, Divadlo Na zábradlí, Činoherní klub, ...).

Alexander Dubček se stal generálním tajemníkem KSČ. 22. března 1968 Antonín Novotný rezignoval na funkci prezidenta státu, byl nahrazen Ludvíkem Svobodou.

okupaci Československa spojeneckými vojsky 21. srpna 1968 v podstatě skončil proces, kterému se začalo říkat **pražské jaro**. Následovalo období, ve kterém se postupně dostali k moci politici, kteří poté zahájili tzv. **normalizaci**. Tím byly jakékoli pokusy o změnu politického systému v republice na dlouhých 20 let potlačeny.

oficiální literatura:

roku 1971 vyšlo *Poučení z krizového vývoje ve straně a společnosti po XIII. sjezdu KSČ*, ve kterém bylo národu objasněno, „jak to vlastně bylo“ – je jakousi „analýzou“ roku 1968 resp. zjištěním jak je možné, že k něčemu takovému došlo. Za hlavní „viníky“ byli označeni umělci, především spisovatelé. Dokument na dlouhou dobu zastavil jakékoliv reformy.

na okraji oficiální literatury byl Bohumil Hrabal (jeho díla začala vycházet po rozhovoru v Tvorbě, kde vyjádřil odpor k normalizaci režimu, i tak byl ale často a hojně cenzurován, vydával v samizdatu) a Ota Pavel.

další autoři té doby:

Bedřich Fuks
Ladislav Neff
Václav Škvorecký
Ladislav Páral